
Zbiory ikonograficzne Biblioteki IBL

Biuletyn Polonistyczny 1/3, 29-31

1958

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Belgique", który przejrzałam w całości. Zorientowałam się też dokładniej w opracowaniach dotyczących Maeterlincka i w dziełach jego kariery na scenach świata. Zagadnienie to jest bowiem podstawowe dla badań nad edycją Miriamowską Maeterlincka.

W Collection Jacques Doucet, zawierającej bogaty zbiór materiałów dotyczących literatury belgijskiej i belgijsko-francuskich związków literackich, nawiązałam kontakty z pracownikami biblioteki, którzy zainteresowani poszukiwaniem kontaktów między Miriamem i Maeterlinckiem, obiecali mi pomagać i nadal w moich pracach. Niewielka ta biblioteka jest prowadzona wzorowo, posiada bowiem kartoteki bibliograficzne zawartości wszystkich czasopism. Było więc dla mnie wielką stratą, że po dziesięciu dniach mojego pobytu w Paryżu biblioteka ta została zamknięta na okres wakacyjny.

Doc. Ewa Korzeniewska
Instytut Badań Literackich PAN

ZBIORY IKONOGRAFICZNE BIBLIOTEKI INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH

W skład zbiorów ikonograficznych Biblioteki IBL wchodzi zasoby Fundacji im. J.J. Michalskich oraz archiwum fotograficzne Gabinetu Filologicznego im. G. Korbuta. Gromadzenie własnych zbiorów ikonograficznych Biblioteki zostało zapoczątkowane dopiero w 1958 r. zakupem kilkunastu mało znanych fotografii pisarzy, przeważnie rosyjskich /L. Tołstoj i inni/. Należy tu podkreślić, iż wiele materiałów zgromadzonych w wyżej wspomnianych zbiorach odbiega swoim charakterem od ogólnie przyjętego rozumienia zasobów ikonograficznych. Przynależność ich do tych zbiorów wynika ze specyficznych warunków przejęcia ich przez Bibliotekę IBL jako zamkniętych całości.

I. Zbiory ikonograficzne Fundacji im. J.J. Michalskich

Zaczątkiem zbiorów ikonograficznych, jakie powstały przy bibliotece J. Michalskiego, były materiały dotyczące Mickiewicza, dla którego zbieracz miał specjalny kult. Zaczął od wizerunków Mickiewicza w najrozmaitszych wersjach i wydaniach, potem zbierał ilustracje do dzieł poety, podobizny ludzi znanych mu lub tych, którzy o nim pisali lub tłumaczyli jego dzieła, widoki miejscowości związanych z jego życiem oraz wszelkie przedmioty świadczące o kulcie poety w społeczeństwie.

Kontynuując zbieranie Mickiewiczianów Michalski gromadził także materiały ikonograficzne dotyczące innych wybitnych pisarzy polskich, jak Słowacki, Sienkiewicz i inni. Z czasem pasja zbieracza zaczęła zataczać coraz szersze kręgi. Powstawały nowe działy zbiorów, jak: podobizny pisarzy, uczonych, artystów, wynalazców, osobistości historycznych z przeszłości, działaczy społecznych i politycznych, zarówno polskich, jak i obcych, powstał dział reprodukcji dzieł sztuki, zwłaszcza polskiego malarstwa oraz wyrobów polskiego rzemiosła artystycznego, dział podobizn średniowiecznych rękopisów iluminowanych, dział etnograficzny, zawierający typy i stroje ludowe, związany ze zbiorami sztuki ludowej /ceramika, wycinanki/ oraz dział miejscowości. Bogaty jest zwłaszcza zbiór widoków Szwajcarii, Włoch, Niemiec, Francji /Paryż/, Rosji /Krym, Petersburg/ oraz Polski. Zbiór polski zawiera zamki, kościoły, pałace, dwory, budownictwo miejskie itp.

Szczególną uwagę należy zwrócić na współczesne Mickiewiczowi, Słowackiemu i innym pisarzom widoki miejscowości. Tak np. zbiory zawierają 77 widoków Nowogródka, 73 widoki Nowogródzczyzny, 165 widoków Wilna; ponadto 60 stalorytów przedstawiających Petersburg w I połowie XIX wieku, 34 staloryty przedstawiające Krym, 154 staloryty z widokami Szwajcarii, 70 widoków Krzemieńca.

Przed wojną zbiory ikonograficzne nie były skatalogowane ani zinwentaryzowane. Po powstaniu warszawskim część ich, zresztą nieduża, uległa zniszczeniu przez zburzenie piwnicy, gdzie zbiory były złożone. Po przejęciu zbiorów przez Bibliotekę IBL są one obecnie inwentaryzowane i katalogowane.

Całkowicie zinwentaryzowany i skatalogowany jest obecnie dział portretów. Zawiera on 14 222 pozycje /w tym wizerunków Mickiewicza 477, z czego 181 reprodukcji rzeźb; 40 wizerunków Kopernika, 9 Moniuszki, 4 Musseta, 4 Gogola, 7 Lwa Tołstoja itp./ Pod względem technik dział zawiera: 179 akwafort, 415 miedziorytów, 790 stalorytów, 1683 litografii, 4945 drzeworytów, 287 fotografii. Resztę zbiorów w tym dziale reprezentują inne techniki, jak: cynkografie, heliograviury, autotypie itp.

Dział ilustracji do dzieł pisarzy polskich i dział widoków miejscowości rozpoczyna się od nr 20001. Inwentaryzacja i katalogowanie tych działów jest na ukończeniu. Opracowanych jest 7230 pozycji, w tym teki zawierające ilustracje do dzieł /np.

Mickiewicza 311 poz., Słowackiego - 215/ i miejscowości związanych z Mickiewiczem, Słowackim, Kochanowskim, Kraszewskim, Sienkiewiczem, Kopernikiem itd. oraz innych miejscowości obcych i polskich. W opracowaniu jest obecnie "Polska", litera "W".

W rycinach przedstawiających miejscowości pozapolskie przeważają techniki szlachetne: staloryty i litografie. Miejscowości polskie są wykonane zazwyczaj sztuką drzeworytniczą, rzadziej litograficzną.

Pozostałe działy zbiorów, jak reprodukcje dzieł sztuki, wyrobów artystycznego rzemiosła i inne wyżej wymienione, nie są jeszcze opracowane.

II. Archiwum fotograficzne Gabinetu Filologicznego im. G.Korbuta

Archiwum fotograficzne "Korbutianum", obejmujące fototekę i zbiór mikrofilmów, powstało w 1950 r. z inicjatywy prof. Juliana Krzyżanowskiego, ówczesnego kuratora Gabinetu. W założeniach Archiwum leżało gromadzenie podobizn pisarzy, głównie polskich, ale nie stroniono od fotokopii portretów pisarzy obcych. Starano się zbierać ich zdjęcia oryginalne, jak i odbitki z reprodukcji rozsianych w czasopiśmie, księgach zbiorowych itp. Pewna część tego zbioru to dary, głównie prof. Krzyżanowskiego.

Mikrofilmowano również poszczególne partie rękopisów, rzadkich druków, eksponaty wystawowe oraz korespondencję pisarzy, np. Orzeszkowej, Sienkiewicza itp. W pracy tej kierowano się aktualnymi potrzebami. Trudności finansowe i lokalowe, a także krótki żywot tej pracowni spowodowały, iż nie mogła ona rozwinąć się zgodnie z założeniami inicjatora.

Cała fototeka, tzn. zarówno oryginalne zdjęcia i fotokopie, jak i negatywy, mają katalog, który wyróżnia się tym, że na kartkach katalogowych są naklejowe, oczywiście w zmniejszonym formacie, kontrnegatywy.

Autorami najbogaciej reprezentowanymi w Archiwum są: E.Orzeszkowa i H.Sienkiewicz.

Liczbowo zasoby Archiwum przedstawiają się następująco: 350 fotografii, zbiór negatywów - ca 2500 szt. Część zbiorów jest jeszcze nie opracowana.